

TLAČOVÁ SPRÁVA

Košice, 30. marec 2015

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach vychádza v ústrety študentom so špecifickými potrebami: všeobecné lekárstvo študuje chlapec so svalovou dystóniou, ktorý pred rokmi nedokázal sám chodiť

Pred siedmimi rokmi sa Prešovčan Branislav Bujňák dokázal pohybovať iba na vozíčku a nemohol napísať žiaden súvislý text. Dnes tento 19-ročný chlapec študuje všeobecné lekárstvo na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach, ktorá mu vyšla v ústrety predĺžením času na testy pri prijímacích skúškach a keďže sa jedná o študenta so špecifickými potrebami kvôli zníženým pohybovým schopnostiam, poskytuje mu aj ďalšie kompenzačné úľavy, ktoré nevyhnutne potrebuje pri rovnocennom zvládaní štúdia v porovnaní so svojimi zdravými rovesníkmi. S negatívnymi reakciami sa tento prvák nestretol ani u pedagógov, ani u spolužiakov, práve naopak, všetci mu veľmi fandia. Za sebou má prvé skúškové obdobie, ktoré zvládol bez problémov.

Braňo trpí generalizovanou svalovou dystóniou. V dôsledku genetickej poruchy mu nesprávne fungujú bazálne gangliá v mozgu, ktoré ovplyvňujú vôľou ovládané svaly. Jeho mozog vytvára nepotrebné a neželané impulzy vyvolávajúce nadbytočné svalové napätie (spazmy). Bez operačného zákroku, ktorý absolvoval pred niekoľkými rokmi, by trpel permanentnými svalovými kŕčmi a triaškou. Nebol by schopný chodiť, ani udržať v ruke pero. Dnes sa jeho ochorenie prejavuje našťastie už len zhoršenou chôdzou a poruchou jemnej motoriky, kvôli ktorej požiadal o úpravu prijímacích pohovorov a tiež potrebuje o čosi dlhší čas na vypracovanie odpovedí pri testoch počas štúdia.

Foto: Študent LF UPJŠ Branislav Bujňák
Autor: Žofia Hnátová, LF UPJŠ

„Bol som veľmi rád, keď som sa dozvedel, že mi na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach vyjdú v ústrety dlhším časom na odpovede pri prijímacích skúškach. Kvôli poškodenej motorike mám totiž problém s presným označením krížiku vo štvorci v háрку s odpoveďami - no nakoniec som potreboval asi iba pätnásť minút navyše oproti iným uchádzačom,“ hovorí Branislav Bujňák, ktorého teší, že môže študovať medicínu. Stať sa lekárom sa tento mladík rozhodol práve vzhľadom na to, čo si so svojou chorobou v minulosti užil a preto, že mu medicína veľmi pomohla.

„Tento mladý muž je veľký bojovník a ja osobne sa veľmi teším, že sa mu podarilo nielen úspešne absolvovať náročné prijímacie skúšky na našu fakultu, ale prekonať aj prvé náročné skúšky. Je ukázkovým príkladom sily vôle a motivácie, ako sa nevzdávať, bojovať, prekonávať prekážky a ísť si za svojim cieľom. Verím, že o niekoľko rokov úspešne dokončí štúdium - držím mu v tom palce,“ konštatuje dekan Lekárskej fakulty UPJŠ prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.

Nepoddávajte sa nepriazni osudu a neseďte v ústraní, radí všetkým Branislav

Generalizovaná svalová dystónia sa zvyčajne neobjaví hneď pri narodení, ale neskôr, po prekonaní nejakého závažného ochorenia. U Braňa sa to stalo po chrípkovej nákaze, keď mal osem rokov.

„Šiel som do školy a odrazu mi stočilo ľavú nohu dovnútra tak, že som začal krívať. Prejavovalo sa to ako permanentný krč, ktorý síce nebolel, ale ovplyvňoval moju pohyblivosť - noha sa mi už do pôvodnej polohy nevrátila. Absolvoval som množstvo vyšetrení od praktickej lekárky až po neurológov, ktorí boli spočiatku úplne stratení, keďže toto ochorenie vôbec nepoznali. Aj keď som ležal celé týždne v nemocnici, diagnóza bola stále neznáma. Prvý vyjadril podozrenie na dystóniou bratislavský neurológ Pavol Sýkora a poslal ma do Prahy, kde potvrdili toto ochorenie na genetickom podklade. Bolo to zhruba dva roky od objavenia sa prvých príznakov ochorenia,“ spomína Branislav Bujňák.

Komplikované bolo nielen stanovenie diagnózy, ale aj chlapcova liečba. Najprv mu do svalov pichali injekčne botulotoxín, čo spôsobilo uvoľnenie svalov, ale bol to len dočasný stav a po niekoľkých mesiacoch sa už pri tejto liečbe nedostavil žiaden účinok. Naopak, objavili sa silné prejavy svalového napätia (spasticity) a chodiť už vôbec nedokázal - nasledujúce dva roky sa pohyboval iba na vozíčku.

„Jedného dňa ma otec ako imobilného niesol na rukách, keď stretol známeho a ten sa zaujímal, prečo nechodím. Dal nám kontakt na svoju dcéru, neurologičku v americkom Cincinnati a rodičia jej poslali všetky dovtedajšie informácie o mojom zdravotnom probléme. To veci posunulo ďalej - lekárka totiž prišla s dobrou správou, že sa dá liečiť ochorenie operáciou mozgu a poskytla nám aj kontakt na španielskeho odborníka Josého Obeso, s ktorým sme sa stretli v Prahe. Poradil nám špičkového neurochirurga Francois Alescha, s ktorým sme sa dohodli na urgentných vyšetreniach a operačnom zákroku vo Viedni, keďže sa môj stav rapídne zhoršoval. Kvôli takzvanej dystonickej kríze mi v tom čase už kmítalo celé telo, nemohol som sa hýbať, nedokázal som čokoľvek napísať a bez pomoci liekov dokonca ani spať...“ vysvetľuje mladý muž.

Operácia sa realizovala v dvoch fázach. Najprv mu počas deväťhodinového zákroku voperovali do postihnutých bazálnych ganglií v mozgu dve elektródy. Pri druhej operácii mu boli v oblasti brucha implantované pod kožu neurogenerátory, ktoré za pomoci káblov vedených v podkoží napájajú elektródy v mozgu. Tie korigujú prácu mozgu a odstraňujú nadbytočné signály bazálnych ganglií spôsobujúce svalový tonus. Po operáciách nasledovalo nastavovanie elektród a intenzívna rehabilitácia celého tela – ako 12-ročný sa musel Braňo naučiť opätovne chodiť. No vrátiť sa do normálneho života bol pre neho malý zázrak.

„Pod dohľadom fyzioterapeuta som rehabilitoval niekoľko rokov, prestal som s ním spolupracovať až po nastúpení na vysokú školu, keďže pôsobí v inom meste. Cvičím však ďalej samostatne, to budem musieť celý život. Čo sa týka môjho stavu, teraz je to z môjho pohľadu úplne super – žijem normálny život a tiež rekreačne športujem. Mám síce horšiu chôdzu a narušenú jemnú motoriku, kvôli čomu sa mi ťažšie píše. Preto si prednášky sám nezapisujem, ale spolužiaci mi poskytujú svoje poznámky na prefotenie. No aj keď je moja pohyblivosť o čosi horšia ako u zdravých ľudí, s tým, ako to vyzeralo pred niekoľkými rokmi, sa to nedá vôbec porovnať,“ hovorí. Prezrádza tiež, že ho rodičia prehovárali, aby šiel študovať informatiku, pretože práca s počítačom sa vykonáva v sede, ale on chcel pracovať s ľuďmi a pomáhať iným tak, ako pomohli lekári jemu. A tak bolo rozhodnuté.

„Prijímačky som spravil na prvý krát a potreboval som len o trochu dlhší čas, než ostatní. Závažnejšie problémy so štúdiom nemám, akurát boli pre mňa trochu problémom ‚pichačky‘ na anatómii, na ktoré som potreboval kvôli problémovému zapisovaniu viacej času, ale vyučujúci mi takisto vyšli v ústrety. Čo sa týka môjho ochorenia, som šťastný, že som absolvoval operáciu, ktorá mi umožnila žiť normálny život a aj keď to bolo istý čas veľmi ťažké, neobzerám sa už do minulosti. Som rád, že sa môžem hýbať a veľa cvičím. Snažím sa byť aktívny - chodím aj na telocvik a vybral som si posilňovanie, aby som ešte viac spevnil telo. Je skvelé, že môžem jazdiť aj na horskom bicykli a snowboardovať,“ poznamenáva Branislav, ktorý sa snaží byť aktívny po všetkých stránkach. Na svet sa díva s optimizmom a ísť si za svojim cieľom, radí aj iným mladým ľuďom.

„Nech sa vám stane čokoľvek, nepoddávajte sa tomu a neseďte v ústraní. Choďte medzi ľuďmi a pracujte na tom, čo sa dá zmeniť. A čo sa zmeniť nedá, prijmite – aj tak sa dá prežiť život naplno,“ dodáva. (Na snímkach nižšie v seminárnej miestnosti Ústavu anatómie a v počítačovej učebni Ústavu lekárskej informatiky LF UPJŠ so spolužiakmi).

Študentom fakulty pomáha pri zát'azových situáciách klinická psychologička

**„Mladí ľudia so zdravotným postihnutím sú neraz osobnostne zrelší ako ich rovesníci,“
hovorí Mgr. Martina Chylová, PhD.**

Koordinátorom pre študentov so špecifickými potrebami na LF UPJŠ je odborná asistentka a klinická psychologička pôsobiaca na I. psychiatrickej klinike Mgr. Martina Chylová, PhD., ktorá sa podieľa na prístupnosti akademického prostredia pre týchto študentov. Jej úlohou je poskytovať im poradenstvo a spolupracovať s dekanátom pri riešení rôznych požiadaviek súvisiacich s ich špecifickými potrebami počas štúdia. Okrem toho sa spolu s ďalšou kolegyňou venuje aj psychologickému poradenstvu pre všetkých študentov LF.

„Som jedným z pracovníkov Univerzitného poradenského centra na UPJŠ, ktoré vzniklo vlani v súlade s platnými právnymi predpismi. Na pozíciu koordinátora pôsobím prvý akademický rok. Popri inej činnosti vykonávam aj poradenstvo pre uchádzačov a študentov so špecifickými potrebami na LF UPJŠ, posudzovanie ich špecifických potrieb,

sprístupňovanie a rozvoj podporných služieb, konzultácie s pedagógmi ohľadom úprav pre ich štúdium a komunikáciu s vedením fakulty,“ hovorí Mgr. Martina Chylová, PhD., na ktorú sa študenti obracajú v prípade pre nich ťažko riešiteľných situácií.

Podľa jej slov býva prvý ročník štúdia mimoriadne náročný pre všetkých študentov lekárskej fakulty a preto ju teší, že Braňo zvládol bez väčších problémov zaťažkávacie prvé skúškové obdobie. *„Adolescencia je veľmi citlivým obdobím vo vývine človeka a adaptácia na úplne odlišné akademické prostredie, než bola stredná škola, spolu s plnením náročných úloh spojených so štúdiom na vysokej škole, sú skúškou vôľových vlastností, motivácie a celkovej psychickej odolnosti mladého človeka. Mladí ľudia ako Branislav, veľakrát vynikajú veľkou vnútornou silou a cieľavedomosťou a kvôli svojmu ochoreniu sú neraz osobnostne zrelší ako ich rovesníci. Verím, že náročné štúdium medicíny tento študent, aj vďaka silnej podpore svojho okolia a zvlášť jeho rodičov, úspešne zvládne,*“ poznamenáva Mgr. Martina Chylová, PhD.

Dystónia vyplýva z porušenej funkcie mozgu v oblasti bazálnych ganglií. Predstavuje nedobrovoľný pohyb spojený s abnormálnym svalovým tonusom a je charakteristická neprirodzeným držaním tela alebo jeho častí. Je súčasťou viacerých ochorení centrálného nervového systému a jej príčiny môžu byť rôzne – okrem genetickej príčiny, dôsledkov poranení hlavy a liečby niektorými liekmi môže vzniknúť aj bez základnej choroby alebo príčiny (tzv. idiopatická dystónia).

Univerzitné poradenské centrum UPJŠ v Košiciach (UNIPOC) ponúka poradenské služby pre všetkých študentov UPJŠ v Košiciach, vrátane študentov so špecifickými edukačnými potrebami a tiež takýchto uchádzačov o štúdium. (Zriadené bolo v súlade s § 21 ods.1 písm. b) Zákona č.131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na Lekárskej fakulte UPJŠ má dve kvalifikované odborníčky – klinické psychologičky pre prácu s dospelými, ktoré pomáhajú študentom s prekonávaním rôznych ťažkostí, s ktorými sa stretávajú v osobnom živote alebo pri svojom štúdiu.

Viac na: <http://www.upjs.sk/studenti/info-pre-studentov-so-specifickymi-potrebami>

Kontakt: Riaditeľka UNIPOC: PhDr. Milana Kovaničová, CSc., tel: 055/ 234 3391, unipoc@upjs.sk

Koordinátor pre LF UPJŠ: Mgr. Martina Chylová, PhD., tel: 055/ 234 3391, martina.chylova@upjs.sk

Túto tlačovú správu nájdete archivovanú na: www.medic.upjs.sk .

RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka